

Tilsvaret til Tor Langbach Tidende nr. 11, 2021: Er tannleger en fare for rettssikkerheten?

Kan tannleger være en fare for rettssikkerheten? Jeg er redd svaret er «ja», skriver jurist og tidligere tingrettsdommer samt direktør for Domstoladministrasjonen i Norge, i NTFs Tidende.

Som spesialister i pedodonti synes vi det er fint at det blir reist spørsmål og debatt rundt viktig tematikk. Vi har en viss forståelse for at det for en jurist kan virke underlig at vi som tannleger nå skal undersøke barn hvor det foreligger mistanke om vold og/eller seksuelle overgrep.

Alle som jobber med barn og unge har et lovpålagt ansvar for å melde fra når de er bekymret for at et barn eller ungdom blir utsatt for ulike typer barnemishandling. Det er etter hvert mye internasjonal og nasjonal vitenskapelig litteratur som viser at ansatte i tannhelsetjenesten har en unik mulighet til å avdekke ulike former for barnemishandling. Den offentlige tannhelsetjenesten (DOT) er den eneste helsttjenesten hvor barn og unge innkalles jevnlig. Barn som opplever ulike typer barnemishandling har flere karies, flere «ikke-møtt til timeavtaler», flere unngåelsesatferd for tannbehandling og ved fysisk vold er det skader i hode-halsregionen i 50-70 prosent av tilfellene. Forskning viser også at personer utsatt for seksuelle overgrep har økt tannbehandlingsangst og unngåelsesatferd for tannbehandling gjennom hele livet.

Det er ingen annen yrkesgruppe som kan mere om munn-, hode- og halsregionen i sin helhet, enn tannleger. Hodet generelt er utsatt for vold og munnhulen for seksuelle overgrep og omsorgssvikt.

Intensjonen med å etablere barnehus var at barnet skulle komme ett sted der alle nødvendige fagpersoner skulle komme for å gjøre nødvendige undersøkelser, avhør etc. Barn som blir henvist til Statens barnehus blir undersøkt av barnelege/sosialpediater. Det vi tannleger imidlertid har påpekt siden oppstarten av Statens barnehus på Elverum, er at også tannleger med spesiell kompetanse burde inngå i teamet som undersøker barn (kliniske rettsodontologiske undersøkelser) med mistanke om vold og/eller overgrep. Dette er tuftet på vitenskapelig litteratur og et mangeårig systematisk arbeid i tannhelsetjenesten. Det er også forankret i Helsedirektoratets nasjonale retningslinjer for «Tannhelsetjenester til barn og unge 0-20 år».

Vi viser forøvrig til en tidligere publisert vitenskapelig artikkel i NTFs Tidende (Rønneberg et al. 2019). Hensikten med studien var, gjennom gruppeintervjuer i tverrfaglige miljøer ved Statens barnehus, å samle inn erfaringene fra slike kliniske rettsodontologiske undersøkelser samt utforske hvordan samhandlingen mellom de ulike aktørene fungerte. Det ble konkludert at gjennomføring av kliniske rettsodontologiske undersøkelser ved Statens barnehus kan tilføre ny og viktig innsikt i saker der det foreligger mistanke om at barn og unge er utsatt for vold og/eller seksuelle overgrep. Tannlegene som ble intervjuet fremhevet at det er viktig å ha adekvat kompetanse om arbeidet som sakkyndig og å bli integrert som en del av det tverrprofesjonelle miljøet ved barnehusene. Godt samarbeid med barnelege/sosialpediater som utfører klinisk

rettsmedisinsk undersøkelse, samt tydelig mandat fra påtalemyndigheter er også viktige i arbeidet med klinisk rettsodontologiske tannlegeerklæringer.

Det er riktig at tannlegen i sin grunnutdanning ikke har vesentlig opplæring i rollen som sakkyndig. Vi har selv ønsket å bli invitert til å delta på de viktige kursene som holdes vedrørende strafferett/straffeprosess for rettsmedisinske sakkyndige (B-kurs). Dette har hittil ikke blitt satt i system, og fortsatt råder den eksisterende oppfatning om at tannlegene kun ser i munnene etter «Karius og Baktus» og «borer hull». Vi kan imidlertid forsikre Langbach om at tannlegene og spesialistene i pedodonti har et langt bredere arbeidsfelt. De bør inngå i tverrfaglige og tverretatlige samarbeid i mye større grad enn i dag, og det pågår kontinuerlig forskning vedrørende vår rolle i «det vanskelige puslespillet» med å avdekke barnemishandling og overgrep.

Vi håper Tor Langbach, med sitt sterke, og slik vi velger å oppfatte det, velmente innspill, kan være med å løfte odontologien, spesielt pedodontien (barn) inn i rettsmedisinen. Både ved å inkludere tannlegene i systematisk sakkyndig opplæring samt løfte odontologifaget inn i rettsmedisinen som et viktig tilskudd til en økt kvalitetssikring gjennom en helhetlig tenkning og vurdering, samt et godt tverrfaglig samarbeid i til barnets beste.

Hilde Nordgarden,
dr. odont, spesialist i pedodonti og leder i Norsk
spesialistforening for pedodonti

Anne Rønneberg,
dr. philos, spesialist i pedodonti og nestleder
i Norsk forening for pedodonti